

KWETSBAARHEID

DOMSTATE IN UTRECHT DOOR DIEDERENDIRRIX
EN VAN EIJK & VAN DER LUBBE

Diederendirrix en Van Eijk & Van der Lubbe ontwierpen
zorghotel Domstate in Utrecht. In het gebouw komen de
functie van hotel en zorginstelling samen.

Tekst Afke Laarakker | Beeld Jeroen van der Wielen

Het restaurant van Domstate is voorzien van een buffet, zoals in een hotel, zodat de gasten zelf hun dagindeling kunnen bepalen

Rondom de binnenplaats bevinden zich brede gangen. Grote glazen puien voorzien de ruimte en de achterliggende kamers van daglicht. Kleuraccenten in de vloer benadrukken de verschillende afdelingen

De binnenplaats neemt een belangrijke plaats in het ontwerp in; de gevel is bekleed met champagnekleurig aluminium

Toen Domstate in 1972 werd gebouwd, heette het gebouw een 'reactiveringscentrum'. De benaming voor het complex is met de laatste renovatie veranderd naar zorghotel. Daarmee heeft meer dan een verschuiving in jargon plaatsgevonden. In het zorghotel verblijven mensen die herstellen van een operatie. De lengte van hun verblijf varieert van een paar nachten tot een paar weken. Maar, het gebouw voorziet ook in een behoefte voor mensen die een weekendje weg willen en niet zonder zorg kunnen. Domstate is een revalidatiecentrum, maar ook een hotel met vier sterren.

Geen ervaring

De architectuur en het interieur zijn het resultaat van een symbiose van twee typologieën, die niet altijd in één lijn liggen. "Wat de gasten in Domstate onderscheidt van gewone hotelgasten, is hun kwetsbaarheid", vertelt Paul Dieren. Privacy en veiligheid moeten in balans zijn; geborgenheid vindt noodzakelijkerwijs plaats in ruimten die open en overzichtelijk zijn. Aan veiligheid en hygiëne worden hogere eisen gesteld dan in een gewoon hotel. Diederendirrix en Van Eijk & Van der Lubbe zijn zeer bewust op zoek gegaan naar

een ontwerp dat hieraan voldoet, maar tegelijk sfeervol is en getuigt van respect voor de gebruiker.

De opdrachtgever selecteerde diederendirrix en later Van Eijk & Van der Lubbe juist omdat ze geen ervaring hadden met zorgarchitectuur en zo met een frisse blik naar de opgave konden kijken. Tijdens de korte stage die de architecten liepen, concludeerden ze dat dit ook hard nodig is. "De sfeer in de meeste zorggebouwen is beneden alle peil", vertelt Van Eijk. Dit komt volgens hem niet in de laatste plaats door het 'schrikbarend lelijke' standaardmeubilair dat vaak wordt toegepast. Bovendien is kwaliteit van lichtinval en uitzicht vaak onder de maat, voegt Dieren hieraan toe.

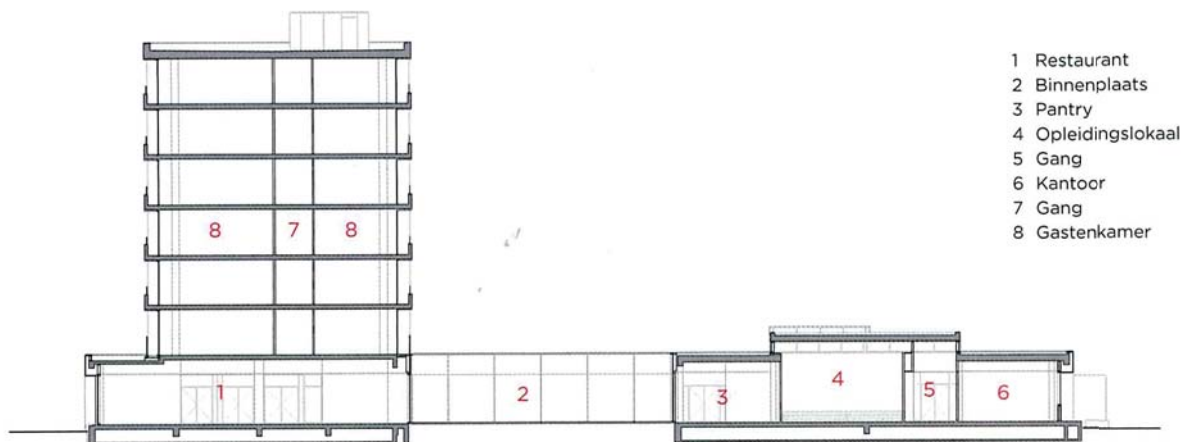
De interieurs, stellen de architecten, lijken het ziek zijn te benadrukken in plaats van het beter worden. Om dit te verbeteren hoef je geen lijsten met aanbevelingen uit de omgevingspsychologie af te vinken, denkt Dieren: "Wanneer je echt naar je intuïtie luistert, zal je de juiste keuzes maken: onbewust weet iedereen waar een goed gebouw aan moet voldoen."

Buitenruimte

Buitenlucht, licht, toegang tot de natuur en uitzicht op groen

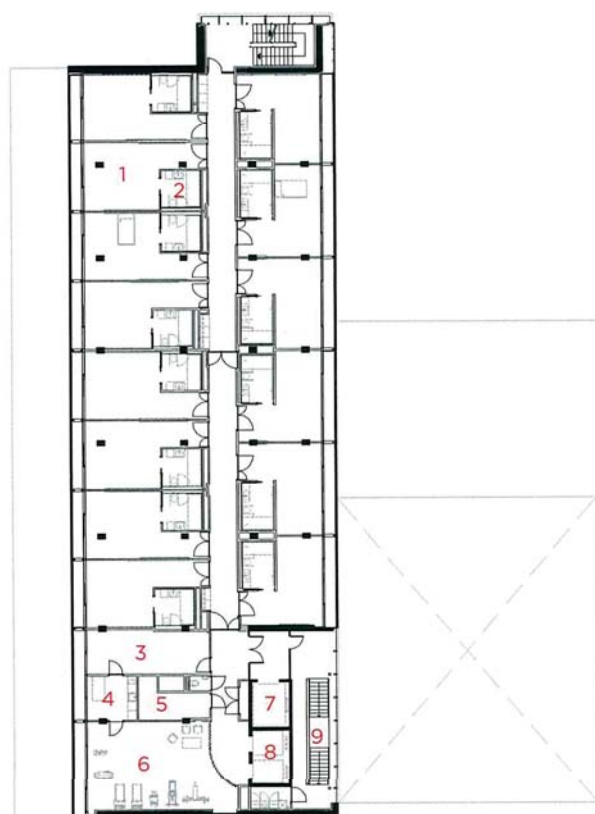

Begane grond

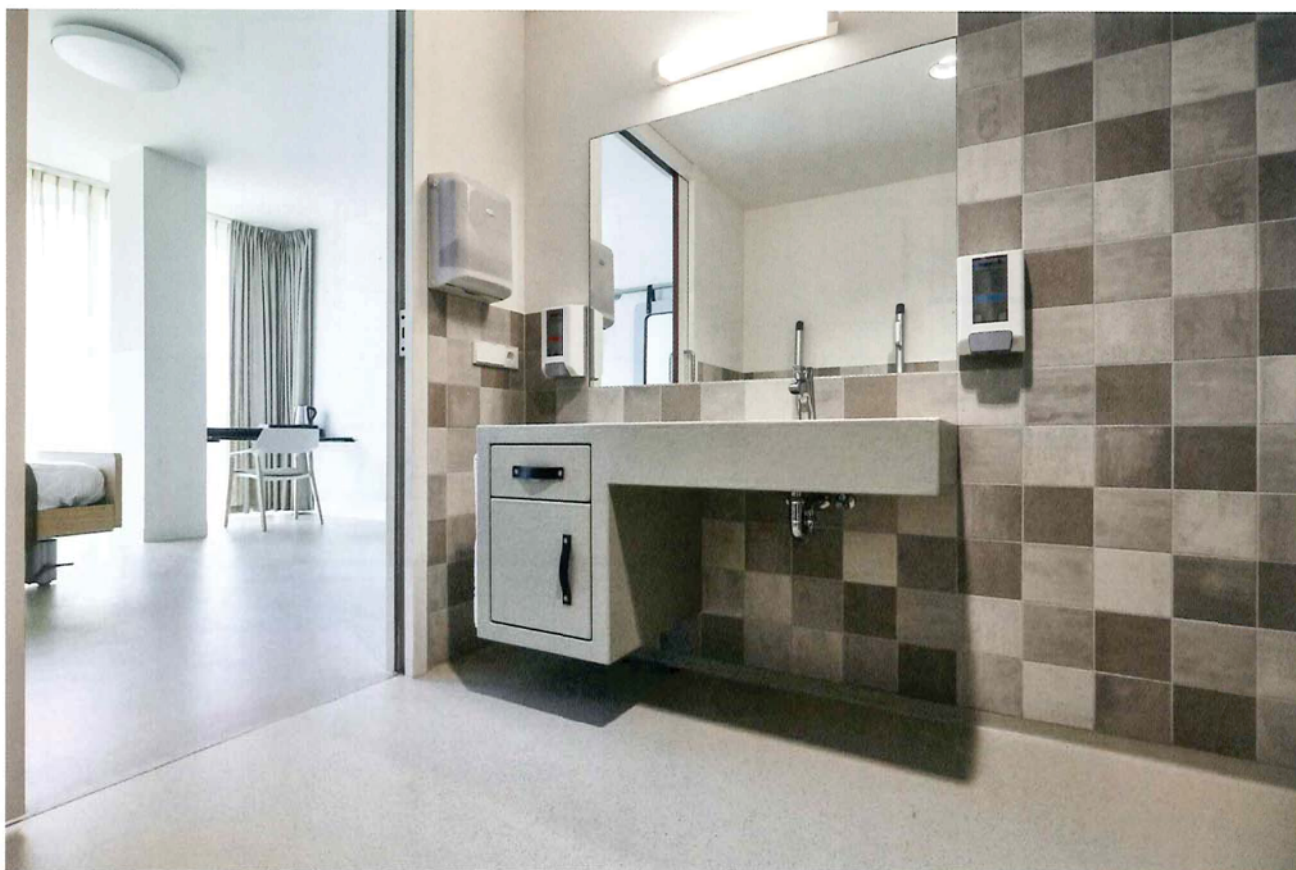
- 1 Restaurant
- 2 Binnenplaats
- 3 Pantry
- 4 Opleidingslokaal
- 5 Gang
- 6 Kantoor
- 7 Gang
- 8 Gastenkamer

Doorsnede

- 1 Kamer
- 2 Badkamer
- 3 Teamkamer
- 4 Afdelingskeuken
- 5 Berging
- 6 Gemeenschappelijke ruimte
- 7 Portaal
- 8 Liften
- 9 Trappenhuis

Verdieping 1 t/m 6

De badkamermeubels zijn door Van Eijk & Van der Lubbe ontworpen. Het beschikbare standaardmeubilair voor ziekenhuizen vonden de interieur-architecten 'schrikbarend lelijk'

De stangen waaraan het meubilair in de kamers is opgehangen, zijn multifunctioneel. De gasten kunnen ze ook gebruiken als hulpmiddel bij revalidatieoefeningen

zijn van die intuïtief vast te stellen kwaliteiten die in het plan een belangrijke rol spelen. Ze worden in de omgevingspsychologie overigens gezien als belangrijke voorwaarden voor architectuur waar mensen moeten herstellen.

Rondom het gebouw, als overgangszone tussen het interieur en de parkeerplaats, ligt een door MTD landschapsarchitecten ontworpen tuin. Deze sluit het restaurant aan twee zijden in, waardoor deze deel wordt van het interieur. De begane grond is fluïde: scheidingswanden en deuren tussen de verschillende afdelingen zijn van glas. Vanuit elke hoek lopen lange zichtlijnen naar buiten, naar de tuin of binnenplaats. Gordijnen om nissen te creëren zijn doorschijnend en raken de grond niet. Het ontwerp is overzichtelijk, veilig.

De lange balustraden voorzien de kamers op de verdiepingen over de hele breedte van balkons. De ruimten hebben grote glazen puien. Het onderste deel van de balustraden is uitgevoerd in grijsblauw natuurstenen gevelplaten en vormt een doorlopend geheel met de gevel. Het bovenste deel van de balustraden is uitgevoerd in glas, zodat gasten ook vanuit bed uitzicht hebben op de bomen die het terrein van Domstate omringen of op het park naast het complex.

Zones

De plint van het gebouw bestaat uit één laag, geschikt rondom de binnenplaats en opgedeeld in drie zones. Direct bij de entree bevindt zich het openbare gedeelte, waar behalve de gasten ook externen welkom zijn. Er is een buffet. Achter de receptie ligt aan één zijde van de binnenplaats de zone voor patiënten en personeel. Er bevinden zich praktijkruimten en een gymzaal voor fysiotherapie, maar er is bijvoorbeeld ook een kapper en een zaaltje voor evenementen en workshops. De derde zone met kantoren en vergaderruimten is voor het personeel.

De hele begane grond is in eenzelfde taal vormgegeven. De vloer is voorzien van een lichte kleur beton met een aantal

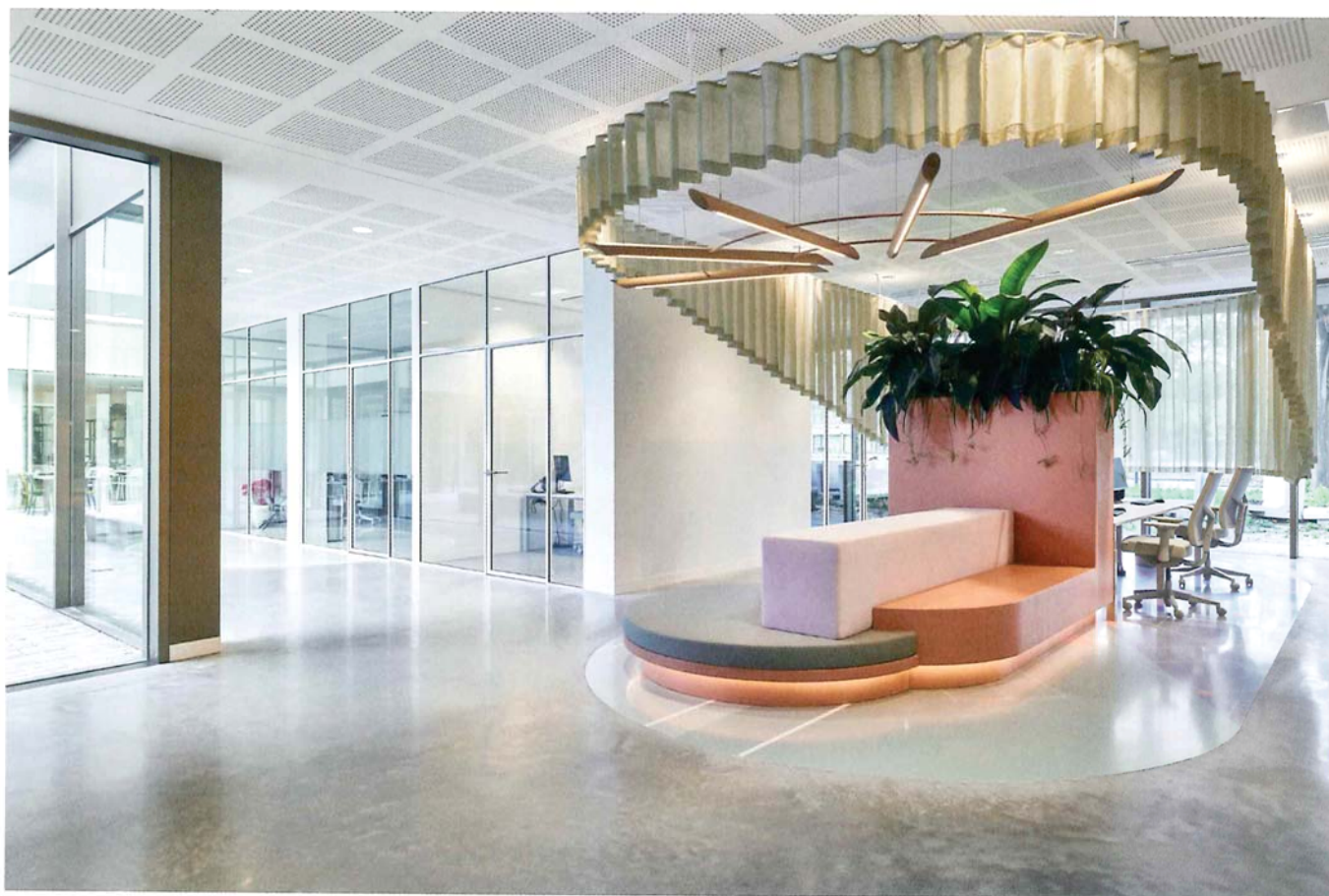
opvallende, gekleurde markeringen. De wanden en kozijnen hebben zachte tinten. Het champagnekleurige aluminium van de gevel van de binnenplaats valt daardoor des te meer op. De overgangen van zone naar zone zijn vrijwel onzichtbaar. Het resulteert vanzelfsprekend niet in een ontwerp dat intiem is zoals een hotel of woning kan zijn, maar van het ontwerp gaat een bijzonder aangename, rustige sfeer uit. De ruimten vallen als een zachte deken om de gebruiker.

Zorgmeubilair

Van Eijk & Van der Lubbe ontwierpen alle meubels zelf, omdat ze onder geen beding standaard ziekenhuismeubilair wilden toepassen. Bestaande ontwerpen zijn als uitgangspunt genomen en vervolgens aangepast op de behoeften van de gebruikers. Banken zijn hoger uitgevoerd en tafelpoten zijn hier en daar verplaatst, zodat rolstoelgebruikers eenvoudig aanschuiven. Voor de stoffering zijn goed schoon te houden varianten uitgekozen. In de badkamers zijn wasbakken met kastjes ontworpen. De bedden in de kamers zien eruit als gewone bedden.

Opvallend zijn de eigenaardige sculpturale bankmeubelen die de interieurarchitecten ontwierpen. De meubels zijn behangen met planten. Sommigen zijn afgewerkt met gordijnen, geïnspireerd op de gordijnen die ten behoeve van de privacy rondom een ziekenhuisbed hangen. In elke zone is de uitwerking aangepast aan de functie. In de personeelszone is een vergaderhoekje in het gebouw verstopt. Bij de entree van het restaurant staat een meubel waarin rollators en rolstoelen geparkeerd worden. De laatste meters moeten wanneer mogelijk zonder hulpmiddelen worden afgelegd.

Met zachte hand worden de gasten gestimuleerd om te revalideren. En dat is ook meteen een groot verschil met een hotel. Hoewel Domstate ogenschijnlijk een plek is waar niets wordt gedaan, zijn de gasten hard aan het werk om na hun tijdelijke verblijf uitgerust, maar vooral ook sterker het gebouw weer te verlaten. ■

Van Eijk & Van der Lubbe ontwierp een reeks markante meubelen. De exacte invulling van het meubel is afgestemd op de afdeling waarin het zich bevindt

Het meubel dat de interieurarchitecten voor de kantine ontwierpen, is zowel een bank als een berging voor rollators

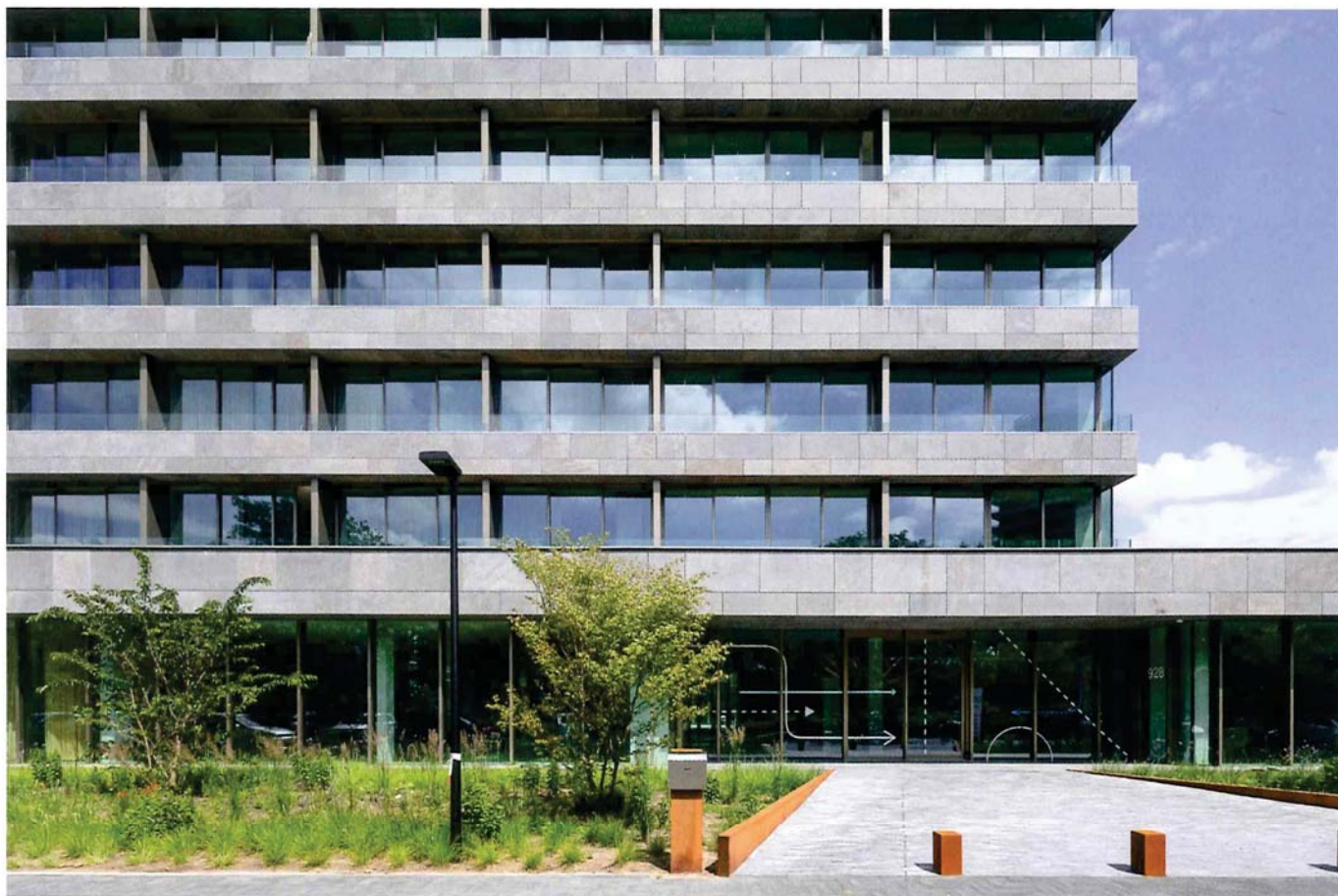

Het patroon in de vloer van het restaurant is geïnspireerd op de plattegrond van de Dom in Utrecht

Lange zichtlijnen geven
het ontwerp een aangename,
overzichtelijke sfeer

Aan het gebouw zijn lange balustraden toegevoegd waardoor elke kamer is voorzien van een balkon Beeld Bas Gijsselhart

Domstate in Utrecht door diederendirrix en Van Eijk & Van der Lubbe

Opdrachtgever AxionContinu, Utrecht

Ontwerp Zorghotel Domstate, Utrecht

Projectarchitecten Paul Diederer, Joost Roefs, Fabianne Riolo

Medewerkers Marco de Groot, Kay Waelen, Danny Martens

Adviseur constructie Bartels Ingenieursbureau (Lieveense)

Adviseur installaties Nelissen Ingenieursbureau, Eindhoven

Adviseur akoestiek Nelissen Ingenieursbureau, Eindhoven

Aannemer Van Baaren aannemers, Lopik

Interieurarchitect Van Eijk en Van der Lubbe, Geldrop

Landschapsarchitect MTD landschapsarchitecten, 's-Hertogenbosch

Bruto vloeroppervlakte 10.500 m²

Programma kantoren, 84 hotelkamers, een restaurant, behandelruimten en een gezondheidslab

Datum voorlopig ontwerp augustus 2016

Datum definitief ontwerp december 2016

Aanvang bouw juni 2017

Oplevering september 2018

Bouwsom inclusief installaties € 10.500.000,- excl. btw